

Ελληνικές Εκλογές 17^{ης} Ιουνίου 2012

Με τα μάτια του ελληνικού Τύπου

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΝΕΒΣΕΧΙΡΑΤΟΓΛΟΥ

Περίληψη

Στις 17 Ιουνίου, η Ελλάδα αποτελεί το πεδίο μιας νευραλγικής εκλογικής αναμέτρησης, τα αποτελέσματα της οποίας είναι σε θέση να κρίνουν το μέλλον του διεθνούς πολιτικού και οικονομικού στερεώματος. Πρόκειται για τις δεύτερες εκλογές του έτους 2012, μετά την αδυναμία σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας την επομένη της 6^{ης} του Μάη. Η εκτεταμένη προεκλογική περίοδος έχει οπωσδήποτε ρίξει λάδι στη φωτιά, με την κοινωνική αναταραχή να εντείνεται και ακραίες πολιτικές ομάδες και δόγματα να γίνονται ολοένα και πιο αισθητά.

Στο κλίμα αυτό των φορτισμένων συναισθημάτων και χάριν αντικειμενικότητας σε μια άκρως ρευστή κατάσταση, το παρόν άρθρο έχει συγγραφεί σε δύο διαφορετικά χρονικά επίπεδα, προεκλογικά και μετεκλογικά. Η ανασκόπηση δηλαδή του ελληνικού Τύπου έχει συγγραφεί χωρίς να είναι γνωστό στη γράφουσα το εκλογικό αποτέλεσμα. Η εν λόγω μέθοδος επελέγη διότι σε τέτοιου είδους συγκυρίες, που οι διγλωσσίες δίνουν και παίρνουν και ο λαϊκισμός και οι μικροκομματικές φιλοδοξίες ξεπερνούν κάθε εύλογο μέτρο, είναι υψίστης σημασίας να δούμε τι λεγόταν και τι ακουγόταν προ του τετελεσμένου γεγονότος. Με αυτή την χρονική τοποθέτηση ίσως να καταστεί ευκρινέστερη στους εξωτερικούς παρατηρητές η πραγματική κατάσταση στην Ελλάδα στην εποχή της λιτότητας και της πολιτικής και κοινωνικής αστάθειας. Σε τόσο κρίσιμους καιρούς, δεν υπάρχει πιο βλαβερό και πιο επικίνδυνο πράγμα από τις βεβιασμένες εντυπώσεις.

Λέξεις-Κλειδιά: Ελληνικές Εκλογές, Νέα Δημοκρατία (ΝΔ), ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ, ΚΚΕ, Ανεξάρτητοι Έλληνες, Δημοκρατική Αριστερά (ΔΗΜΑΡ), Χρυσή Αυγή, Ευρωζώνη, Έθνος, Καθημερινή, Τα Νέα, Ελευθεροτυπία, Ελεύθερος Τύπος, Real News, Η Ελλάδα Αύριο.

*

1. Ο (βίαιος) δρόμος προς την κάλπη

Η προεκλογική περίοδος αποτελεί ένα κομβικό χρονικό σημείο κάθε εθνικής δημοκρατίας. Αυτό, διότι είναι τότε που κάθε πολιτικός σχηματισμός κινητοποιείται ώστε να επιτύχει την ανάληψη της εξουσίας και κατά συνέπεια την διασφάλιση των συμφερόντων που αυτός θεωρεί σημαντικότερα. Τι, όμως, είναι διατεθειμένο να πράξει το κάθε κομματικό σχήμα για να φτάσει ως εκεί; Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα προκύπτει μόνο κατά την προεκλογική διαδικασία και είναι βέβαιο ότι προκαλεί περισσότερο ή λιγότερο ευρείες εντάσεις μεταξύ του εκλογικού σώματος.

Ιδιαίτερα σε μια περίοδο όχι μόνο οικονομικής, αλλά και συγχρόνως πολιτικής και κοινωνικής αστάθειας, μια εκτεταμένη προεκλογική περίοδος μπορεί, όπως παρατηρεί μερίδα του ελληνικού Τύπου, να συνεισφέρει στην αποσταθεροποίηση της κοινωνίας. Οι εξήντα σχεδόν ημέρες αγωνίας που εκτείνονται από τα τέλη του Απρίλη ως και τις εκλογές της 17^{ης} Ιουνίου, οι συνεχείς άκαρπες προσπάθειες για σχηματισμό κυβέρνησης, οι γιγαντιαίες διαφωνίες μεταξύ των κομμάτων και οι πιέσεις από το εξωτερικό αποτελούν οπωσδήποτε βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Το τελευταίο Σαββατοκύριακο πριν τις εκλογές, την επικαιρότητα μονοπωλούσαν τα πρωτοφανή (;) συμβάντα βίας που είχαν λάβει χώρα μερικές μέρες πρωτότερα. Η βιαιοπραγία του υποψήφιου βουλευτή και εκπροσώπου Τύπου της Χρυσής Αυγής Ηλία Κασιδιάρη στον τηλεοπτικό αέρα κατά των επίσης υποψηφίων βουλευτών του ΚΚΕ και του ΣΥΡΙΖΑ Λιάνας Κανέλλη και Ρένας Δούρου αντιστοίχως, είδηση που έκανε το γύρο της Ευρώπης, προκάλεσε μεγάλες αντιδράσεις από πολιτικό κόσμο και ΜΜΕ, που εδώ και καιρό προσπαθούσαν να καταδείξουν την αληθινή φύση της ακροδεξιάς παράταξης. Την ίδια μέρα, η κοινή γνώμη ήταν συγκλονισμένη και από ένα άλλο επεισόδιο που είχε λάβει χώρα στον οικισμό της Παιανίας. Εκεί, ένας νεαρός κάτοικος είχε πυροβολήσει και σκοτώσει έναν επίδοξο ληστή, ο οποίος είχε εισβάλλει στο σπίτι του στη διάρκεια της νύχτας και απειλούσε τη μητέρα του νεαρού με μαχαίρι. Εντύπωση ωστόσο δεν είχε κάνει μόνο η ίδια η αυτοδικία, την οποία και ο ίδιος ο δράστης καταδίκασε απερίφραστα, άλλα και η ανικανότητα

της αστυνομίας να προλάβει την κατάσταση. Σημειώνουμε εδώ πως αυτή είχε ήδη κληθεί στο σημείο, αλλά μη βρίσκοντας τους ληστές αποχώρησε μετά από λίγο. Η περίπτωση αυτή αποτελούσε μόνο μία από τις χιλιάδες που έχουν διαπραχθεί σε ολόκληρη τη χώρα τους τελευταίους μήνες, και δυστυχώς δεν είναι η μόνη όπου υπήρχε θύμα. Η απαγωγή ακόμα ενός 15χρονου η οποία είχε ευτυχώς καλό τέλος αποτέλεσε ένα ακόμη παράδειγμα της αυξημένης βίας και εγκληματικότητας στην ελληνική κοινωνία.

Η αντίδραση του ελληνικού Τύπου ήταν σύσσωμη και ομόψυχη. Στην Καθημερινή του Σαββάτου δεν ήταν λίγοι οι αρθρογράφοι που υποστήριζαν πως παλιότερα κρούσματα βίας όπως η ρίψη φαγώσιμων και οι αισχρολογίες κατά πολιτικών δεν έπρεπε να έχουν αγνοηθεί, καθώς αποτελούσαν προεόρτια της παρούσας κατάστασης. «Η σύγκρουση μεταξύ ατόμων του ακροδεξιού και ακροαριστερού χώρου εξελίσσεται σε μια βίαιη και αιματηρή βεντέτα» αναγράφεται επίσης στη δεύτερη σελίδα της εν λόγω εφημερίδας με αφορμή τις συγκρούσεις ακροδεξιών και ακροαριστερών ομάδων που γίνονται ολοένα και συχνότερες. Την άποψη αυτή συμμερίζοταν και η εφημερίδα Τα Νέα, τονίζοντας ακόμα πως «τα φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας εκκολάπτονται ευκολότερα σε συνθήκες κρίσης», δεδομένων των συχνών επιθέσεων ακροδεξιών σχημάτων (συμπεριλαμβανομένης όπως λέγεται και της Χρυσής Αυγής) σε αβοήθητους μετανάστες. Η νεοσύστατη εφημερίδα Η Ελλάδα Αύριο της Πέμπτης 14 Ιουνίου είχε παρόμοια άποψη, φέρνοντας τον τίτλο «Οι μεραρχίες της «Χρυσής Αυγής» - Η Ακροδεξιά στήνει στο απόσπασμα την Ελλάδα» στο πρωτοσέλιδο της.

Το θέμα της βίας στην καθημερινή ζωή διατήρησε μείζονα ρόλο και στο υπόλοιπο της προεκλογικής αντιπαράθεσης. Το ένοχο παρελθόν του ΣΥΡΙΖΑ και των συνιστωσών του και η σύνδεσή τους με τον πολύ πιο βίαιο αντιεξουσιαστικό χώρο προκάλεσε έντονη ανησυχία στα ελληνικά ΜΜΕ, και ιδιαίτερα στα προς δεξιάς προσκείμενα. Δύο απανωτά περιστατικά ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο την εντύπωση αυτή. Αρχικά, η Νέα Δημοκρατία παρέδωσε στη δημοσιότητα ένα βίντεο ενός φαινομενικά στελέχους του ΣΥΡΙΖΑ, του Ιφυκράτη Αμυρά, ο οποίος σε αυτό έκανε λόγο για «αντάρτικο πόλεων» με βιαία μέσα, ώστε να διασφαλιστούν ουσιαστικά τα συμφέροντα του λαού. Ο ΣΥΡΙΖΑ έσπευσε να πάρει αποστάσεις τονίζοντας πως ο Αμυράς ουδέποτε είχε συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο, ακριβώς λόγω των ακραίων του απόψεων. Την επόμενη μέρα, βγήκε στο φως μια επιστολή του υποψήφιου του ΣΥΡΙΖΑ στον Νομό Κορινθίας Νίκου Χανιά, ο οποίος μεταξύ άλλων υποστήριζε πως η διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα για έστω και μια ώρα θα καταστρέψει τη χώρα. Το γεγονός συζητήθηκε πολύ, αν και υπήρχαν υπόνοιες πως ο κ. Χανιάς έπραξε προς ίδιον όφελος.

Στην έκδοση της Παρασκευής 15 Ιουνίου, μόλις δύο ημέρες πριν τις εκλογές, η Καθημερινή σκλήρυνε περαιτέρω τη στάση της, υπογραμμίζοντας πως είναι νευραλγικής σημασίας να δοθεί ένα τέλος στην ελληνική διάκριση «καλής και κακής βίας», όπου όποιος πιστεύει ότι έχει δίκιο μπορεί να βιαιοπραγεί χωρίς ουσιαστική ποινή. Μεγάλη αλήθεια, αν σκεφτούμε πως πολλοί ταραξίες από κάθε πολιτικό χώρο είναι γνωστοί στην αστυνομία και παρόλα αυτά δεν τιμωρούνται ποτέ για τις ακραίες πράξεις και τα επεισόδια που προκαλούν. Φυσικά, η νύξη για εμπλοκή του ΣΥΡΙΖΑ σε αυτή την κατάσταση είναι αρκετά προφανής και όχι απαραίτητα δικαιολογημένη.

Είναι δύσκολο να πούμε αν τα εν λόγω φαινόμενα αποτελούν πράγματι συγκυρίες και όχι απλά τη συνέχεια μιας επικίνδυνης κατάστασης που είχε ήδη εκκολαφθεί χωρίς να γίνει αντιληπτή. Όπως και να έχει, είναι βέβαιο πως τόσα συνεχή ανατρεπτικά γεγονότα δεν μπορούν παρά να επηρεάσουν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο το εκλογικό αποτέλεσμα.

II. Κομματικά παιχνίδια

Ευρισκόμενοι κοντά στο τέλος της προεκλογικής αντιπαράθεσης, οι προβλέψεις είναι δύσκολες. Είναι ωστόσο εμφανές, πως τα περισσότερα πολιτικά κόμματα δεν έκαναν καλή εντύπωση στον Έλληνα ψηφοφόρο. Αυτό, γιατί στο πλαίσιο της κομματικής διαμάχης, έγιναν πολλά «φάουλ», τα οποία άγγιζαν τα όρια της απελπισίας και δεν έμειναν απαρατήρητα από το λαό.

Ο άνευ προηγουμένου «πόλεμος λάσπης» είναι σίγουρα κάτι που ξένισε σε αρκετούς, ειδικά τη στιγμή που σε γενικές γραμμές όλα τα κόμματα, παλιά και νέα, θεωρούνται λιγότερο ή περισσότερο υπεύθυνα για την παρούσα κατάσταση. Ο κάθε πολιτικός σχηματισμός προσπάθησε να βρει την κάθε ενοχοποιητική λεπτομέρεια των υπολοίπων, ώστε εκθέτοντάς τα να ανεβάσει τα δικά του ποσοστά. Η εμμονή της Νέας Δημοκρατίας με το ύποπτο παρελθόν του ΣΥΡΙΖΑ, αν και υπό μια έννοια εξηγήσιμη, σίγουρα μαρτυρούσε μια τέτοια προσπάθεια, όπως επίσης και η επικέντρωση στο φόβο και την απειλή της επόμενης μέρας. Ο ΣΥΡΙΖΑ κινήθηκε με κυρίως λαϊκιστικά μέσα, λέγοντας ουσιαστικά αυτά που όλοι ήθελαν να ακούσουν. ΠΑΣΟΚ και Δημοκρατική Αριστερά ελίσσονταν ανάλογα με το που έγερνε ο τροχός (η Καθημερινή τα χαρακτηρίζει κόμματα «μπαλαντέρ»), οι Ανεξάρτητοι Έλληνες εστίασαν στα εθνικά θέματα, ενώ ΚΚΕ και Χρυσή Αυγή επέμειναν στην παραδοσιακή τους ατζέντα.

Η εφημερίδα Real News του Σαββατοκύριακου θέτει το αναμενόμενο ερώτημα: Μετά από τόση αντιπαράθεση, πώς θα σχηματιστεί αύριο κυβέρνηση συνεργασίας; Γιατί όπως κατέστη προφανές και από τα αποτελέσματα των εκλογών της 6^{ης} Μαΐου, ο λαός αποσκοπεί σε μια τέτοιου είδους κυβέρνηση. Θέλει να τελειώσουν οι μικροκομματικές αψιμαχίες για τα μάτια των ψηφοφόρων και να προκύψει μια σοβαρή και υπεύθυνη λύση. Όπως λέει και ο Νίκος Χατζηνικολάου της Real News, «Ας τους «κλειδώσει» (ο ΠτΔ) στο Προεδρικό Μέγαρο, μέχρι να βγει λευκός καπνός...».

Αλλά τα τεχνάσματα των περισσότερων κομμάτων δεν σταματούν στη λάσπη. Εκμεταλλευόμενα το νόμο περί απαγόρευσης δημοσίευσης δημοσκοπήσεων κατά την προεκλογική περίοδο (προς προστασία του κοινού αισθήματος), «τα επιτελεία της ΝΔ και του ΣΥΡΙΖΑ επιχειρούν να δημιουργήσουν κλίμα νίκης μέσω διαρροών, με στόχο τη συσπείρωση ψηφοφόρων και τους αναποφάσιστους», σύμφωνα με το Γιάννη Σαραντάκο του Έθνους. Τα δύο κυρίαρχα κόμματα δηλαδή, γνωρίζοντας φυσικά τα περιεχόμενα των κρυφών δημοσκοπήσεων, προσπάθησαν να δημιουργήσουν εντυπώσεις προκειμένου να κερδίσουν λίγες ψήφους, η ΝΔ με το να υπονοεί μεγάλη νίκη κατά του ΣΥΡΙΖΑ και αυτός με το να τονίζει πως η διαφορά είναι μικρή και εύκολα μπορεί να εκλείψει αν συντελεστεί συσπείρωση.

Το timing των υποθέσεων Αμυρά και Χανιά έχει φυσικά έντονο πολιτικό και κομματικό ενδιαφέρον. Από τη μια πλευρά, οι δύο περιπτώσεις αποτέλεσαν λαβή για τα υπόλοιπα κόμματα, και ειδικά για τη Νέα Δημοκρατία, για να πλήξουν την αξιοπιστία του ΣΥΡΙΖΑ. Από την άλλη ωστόσο, καταδεικνύουν ένα μείζον ζήτημα που αντιμετωπίζει ανέκαθεν ο ΣΥΡΙΖΑ και γενικότερα η Αριστερά στο εσωτερικό της, και αυτό είναι οι συνιστώσες. Συνιστώσες πολύ πιο ύποπτες και πιο ριζοσπαστικές από την κεντρική γραμμή που προσπαθεί να προωθήσει το κόμμα. Όπως γράφει ο κ. Ε. Μπαρτζινόπουλος στην εφημερίδα Έθνος, «...το πρόβλημα για τον ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι ότι ανακαλύπτονται κάποιοι σκελετοί στις ντουλάπες του. Είναι ότι οι σκελετοί αυτοί είναι πολλοί, πάρα πολλοί». Τόσοι, που μπορούμε να πούμε πως ο μεγαλύτερος εχθρός του ΣΥΡΙΖΑ είναι ο ίδιος του ο εαυτός.

Ειδικά τις τελευταίες μέρες προ των εκλογών, ο ΣΥΡΙΖΑ δέχεται πυρά από το πλήθος του ελληνικού Τύπου, θεωρούμενος ως επικίνδυνος και ικανός να διαλύσει την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας παίζοντας τυχοδιωκτικά με τους εξωτερικούς εταίρους. Κάποιες εφημερίδες, όπως η Καθημερινή και Τα Νέα, εκφράζουν φανερά την αντίθεσή τους με τις εξαγγελίες του ΣΥΡΙΖΑ. Στο φύλλο της Παρασκευής, η Καθημερινή παραλληλίζει το ΣΥΡΙΖΑ με το παλιό ΠΑΣΟΚ με βάση τις προεκλογικές του υποσχέσεις, τις οποίες θεωρεί αναχρονιστικές. Η ίδια άποψη εκφράζεται στα Νέα της Τρίτης 12 Ιουνίου από τον Πάνο Καζάκο: «Αυτό που ονειρεύονται τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ είναι να διογκώσουν τον μηχανισμό δημοσίων υπαλλήλων. Επιστρέφουν σε μοντέλα που απέτυχαν. Σκέφτονται σε όρους μονίμου εισοδήματος, αποκομμένους από κάθε έννοια παραγωγικότητας». «Λαϊκό όραμα άλλο από τον ηδονικό παρασιτισμό δεν έχει εμφανιστεί (στην Ελλάδα)» τονίζει και ο Χρήστος Γιανναράς όσον αφορά στο όραμα που ευαγγελίζεται ο ΣΥΡΙΖΑ. Η Άννα Παναγιωταρέα του Ελεύθερου Τύπου συμφωνεί και επαυξάνει λέγοντας πως «Δεν τρελαθήκαμε τελείως να θέλουμε να γυρίσουμε στην Ελλάδα του '60».

Η Νέα Δημοκρατία, θεωρούμενη από πολλούς ως βασική υπαίτιος της σημερινής δυσχερούς συγκυρίας, δεν αποκομίζει κάποια ιδιαίτερα αρνητικά σχόλια, καθώς αντιμετωπίζεται από πολλούς ως η «λιγότερο χειρότερη» και η πιο ασφαλής επιλογή για την παραμονή της χώρας στο κοινό νόμισμα. Ο Στάθης Καλύβας αναφέρει επ' αυτού στην κυριακάτικη Καθημερινή: «Θα ήταν τραγική ανευθυνότητα η άρνηση της επιλογής ανάμεσα στη σίγουρη καταστροφή από τη μία και την πιθανή καταστροφή από την άλλη». Η μόνη εφημερίδα που καταφέρεται ανοιχτά κατά της ΝΔ είναι η Ελευθεροτυπία, η οποία κυκλοφόρησε έκτακτο απεργιακό φύλλο για το Σαββατοκύριακο των εκλογών, μετά από απόφαση των εργαζομένων. Να σημειωθεί εδώ πως οι εν λόγω εργαζόμενοι είναι εδώ και μήνες απλήρωτοι και έχουν ξεκινήσει αγώνα για να πάρουν τα χρωστούμενα. Στο εν λόγω τεύχος αναφέρεται, σε ριζικό αντιμνημονιακό χαρακτήρα, πως η ανάδειξη της ΝΔ στην εξουσία θα σημαίνει καθεαυτού συνέχιση της μνημονιακής πολιτικής, παρά τις υποσχέσεις του κόμματος για επαναδιαπραγμάτευση της σύμβασης στο προεκλογικό πλαίσιο. Η Ελευθεροτυπία καταγγέλλει την κατάσταση στο σύνολό της: «Παρά την αλλαγή σελίδας οι παθογένειες της Μεταπολίτευσης, με το δικομματισμό των σκιτζήδων, φαίνεται ότι άφησαν ανεξίτηλες επιρροές. Το «βλέποντας και κάνοντας» μας ακολουθεί», αναφερόμενη στην αδυναμία των κομμάτων να προτείνουν ολοκληρωμένη λύση στο πλαίσιο του προεκλογικού τους λόγου.

III. Οι εξωτερικοί εταίροι

Οι εξελίξεις στην Ευρωζώνη και στον κόσμο γενικότερα έχουν οπωσδήποτε και αυτές «χρωματίσει» την περίοδο πριν τις εκλογές. Πρώτη καλή είδηση για πολλούς αποτέλεσε η νίκη του Φρανσουά Ολάντ στις γαλλικές προεδρικές εκλογές και η διάλυση, συνεπώς, του λεγόμενου άξονα «Μερκοζί», ο οποίος πρέσβευε τα σκληρά μέτρα λιτότητας στο πλαίσιο της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Φυσικά οι ελπίδες αυτές

προσγειώθηκαν κάπως, όταν ο Ολάντ έσπευσε να τονίσει πως η Ελλάδα οφείλει να τηρήσει τις δεσμεύσεις της, αφήνοντας ταυτόχρονα ένα παράθυρο ανοιχτό για λήψη αναπτυξιακών μέτρων. Ο ΣΥΡΙΖΑ, έχοντας στηρίξει μεγάλο μέρος των επιχειρημάτων του στην «σωτήρια» πολιτική των γάλλων σοσιαλιστών, δεν έδειξε να αντιδράει ιδιαίτερα στις παραινέσεις του νέου Γάλλου Προέδρου, γεγονός που αποδοκίμασαν Τα Νέα της Παρασκευής 15 Ιουνίου. Δεν ήταν πλέον λίγοι αυτοί που θεωρούσαν τις αξιώσεις του ΣΥΡΙΖΑ ως επιστημονική φαντασία.

Σύντομα προέκυψε ένας ακόμη «πονοκέφαλος» για τους ηγέτες της Ευρωζώνης. Όπως ήταν αναμενόμενο, η Ισπανία είχε πλέον ανάγκη να μπει στο μηχανισμό στήριξης για να αποφύγει την χρεοκοπία. Η ταχύτητα με την οποία διευθετήθηκε το θέμα της οικονομικής βοήθειας προς τη χώρα αποτέλεσε ευχάριστη έκπληξη για πολλούς. Ακόμα, έκανε μεγάλη εντύπωση το γεγονός πως δεν ζητήθηκε από την ισπανική κυβέρνηση να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα λιτότητας, μετά από παρέμβαση του Γάλλου Υπουργού Οικονομικών Μοσκοβισί. «Ισπανικό παράθυρο για επαναδιαπραγμάτευση – νέες ισορροπίες από το Μνημόνιο... light της Μαδρίτης και τη γερμανική αναδίπλωση» τιτλοφορείται η έκδοση της Δευτέρας 11 Ιουνίου του Ελεύθερου Τύπου, βλέποντας φως στο τούνελ της σκληρής λιτότητας του παρόντος Μνημονίου. Την ίδια ευκαιρία είδαν και οι Ιρλανδοί, οι οποίοι έσπευσαν να ζητήσουν να υπαχθούν σε μία παρόμοια ρύθμιση. Το Έθνος της επόμενης μέρας υποστήριζε σε άρθρο του πως η προσφυγή της Ισπανίας στο μηχανισμό υποδεικνύει την αποτυχία της πολιτικής της λιτότητας: «Η Ισπανία είναι η... τέταρτη χώρα της Ευρωζώνης που υπάγεται σε ευρωπαϊκό σύστημα χρηματοδότησης. Αυτό σημαίνει ότι «κάτι ευρύτερο» δεν πάει καλά και ότι η «αντιμετώπιση» της κρίσης μάλλον απέτυχε...» λέει ο αρθρογράφος Παναγιώτης Δ. Παναγιώτου.

Τα Νέα της ίδιας μέρας δεν είχαν τόσο αισιόδοξη άποψη. Η εφημερίδα παρουσίαζε πληθώρα σεναρίων που ήθελαν την Ευρωζώνη να προετοιμάζεται για την πιθανή αποχώρηση της Ελλάδας από το κοινό νόμισμα. Ενδεικτικός ο τίτλος του πρωτοσέλιδου: «Το ελληνικό φάντασμα πάνω από την Ευρώπη – Πορτοκαλί συναγερμός στις Βρυξέλλες – Ετοιμάζουν σχέδιο έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ». Η Καθημερινή της Τετάρτης τιτλοφορείται «Χρήμα έως 20 Ιουλίου έχει το Δημόσιο – ο σχηματισμός κυβέρνησης, προϋπόθεση για καταβολή δόσεων διεθνούς βοήθειας», τονίζοντας για άλλη μια φορά την κρίσιμη κατάσταση και την αδιαμφισβήτητη ανάγκη για λήξη της ακυβερνησίας.

Η εφημερίδα Η Ελλάδα αύριο της Πέμπτης προειδοποιεί για πιο προσεκτικές κινήσεις γύρω από τους εξωτερικούς εταίρους, καθώς αυτοί είναι σε θέση να πραγματώσουν τις απειλές τους και να οδηγήσουν τη χώρα εκτός ευρώ. «Η Άγκελα Μέρκελ αυστηρή ή ανήσυχη;» αναρωτιέται η Καθημερινή, εκφράζοντας ουσιαστικά το βασικό ερώτημα που κυριαρχεί στις συγκρούσεις των κομμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Μπορούν ή όχι οι εταίροι; Μπορούν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες μια ελληνικής εξόδου από την Ευρωζώνη; Είναι δυνατόν πιέζοντάς τους να πετύχει η χώρα μια καλύτερη συμφωνία; Οι γνώμες διίστανται, αλλά κανένας δεν είναι έτοιμος να αναλάβει την ευθύνη πραγμάτωσης της μιας ή της άλλης πολιτικής.

Οι βουλευτικές εκλογές που θα διεξαχθούν στη Γαλλία την ίδια μέρα με τις ελληνικές εκλογές θα εδραιώσουν κατά πάσα πιθανότητα την ισχύ του Ολάντ, όχι μόνο εντός, αλλά και εκτός της χώρας του. Αν και στην Ισπανία η κατάσταση φαίνεται να είναι σχετικά ήρεμη προς στιγμήν, κανείς δεν μπορεί ουσιαστικά να γνωρίζει αν η παρέμβαση των κρατών-μελών της Ευρωζώνης θα επαρκέσει για τη σωτηρία της. Ιδιαίτερα τώρα, που τόσο η ήδη φοβερά επιβαρυνόμενη Ιταλία όσο και η μέχρι τώρα υπόδειγμα Κύπρος φαίνεται να έχουν ανάγκη προσφυγής στο μηχανισμό για να διατηρηθεί η ισορροπία (;) στην Ευρωζώνη.

IV. Η σωστή συνταγή

Οι δημοσιογράφοι του ελληνικού Τύπου δεν διστάζουν να προτείνουν την πορεία που θα πρέπει να ακολουθήσει η χώρα. Όλοι σχεδόν τάσσονται υπέρ μιας φιλοευρωπαϊκής κυβέρνησης, που θα διασφαλίσει την συνέχιση της πορείας της χώρας μέσα στην Ευρωζώνη. Η Καθημερινή τονίζει την ανάγκη η ψήφος να είναι νηφάλια, χωρίς να κυριευθούν οι ψηφοφόροι από το θυμό τους προς το σαθρό ελληνικό πολιτικό σύστημα, ώστε να επικρατήσει η λογική. Τα Νέα του Σαββατοκύριακου πριν τις εκλογές τονίζουν πως είναι σημαντική η έμπρακτη δέσμευση του ελληνικού λαού να ακολουθήσει τον νέο ευρωπαϊκό δρόμο. Όλοι φαίνονται να τάσσονται υπέρ της σταθερότητας και κατά ιδεών που μπορεί να οδηγήσουν σε αναχρονιστικές πρακτικές. Πενήντα Έλληνες πανεπιστημιακοί δημοσιεύουν τις απόψεις τους επί του θέματος στην Καθημερινή της Κυριακής 10 Ιουνίου: «Το διακύβευμα αυτών των εκλογών δεν είναι μόνο η δημοσιονομική διαχείριση και η οικονομία» τονίζουν. «Είναι η απώλεια του ευρωπαϊκού κεκτημένου, που δεν θα μπορούμε να αλλάξουμε για πολλές γενιές». Επιπλέον υπενθυμίζουν: «Στις εκλογές που έρχονται θα κριθεί η τύχη της Ελλάδας. Ποτέ ξανά οι πράξεις και οι αποφάσεις μας δεν ήταν τόσο σημαντικές, τόσο καθοριστικές για εμάς και την πατρίδα».

Την κρισιμότητα της κατάστασης εκφράζει και ο Γιάννης Βούλγαρης στα Νέα: «Η κατάσταση είναι εξαιρετικά δύσκολη αλλά η περιγραφή της αρκετά απλή. Βρισκόμαστε σε εκείνη τη φάση των αναταράξεων όπου μια μικρή μεταβολή, ένα μικρό «ατύχημα», έχει τεράστιες συνέπειες ωθώντας την εξέλιξη σε αντιδιαμετρικές κατευθύνσεις». Συνιστάται συνεπώς προσοχή στις κινήσεις μας ως κράτος τόσο σε διεθνές όσο και σε κρατικό επίπεδο. Αυτό, γιατί είναι αναγκαίο, σύμφωνα με το Έθνος της Δευτέρας 11 Ιουνίου, να συντελεστούν μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό του κράτους προκειμένου να μην αντέξει μόνο το κοινό νόμισμα, αλλά και η ελληνική κοινωνία στο σύνολό της σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία. Η επαναδιαπραγμάτευση λοιπόν είναι όντως απαραίτητη, αλλά δεν πρέπει να γίνει με σπασμωδικές και παράτολμες προσπάθειες. Άρα η μονομερής καταγγελία του μνημονίου που προτείνουν κάποια κόμματα, μεταξύ αυτών φυσικά και ο ΣΥΡΙΖΑ, αποκλείεται ως στρατηγική.

Ως προς τη σύνθεση της προκύπτουσας από τις εκλογές κυβέρνησης, στον ελληνικό Τύπο μπορεί να βρεθεί ποικιλία απόψεων, οι οποίες όμως δεν διαφοροποιούνται ιδιαίτερα μεταξύ τους. Η ζωτική ανάγκη για νέα κόμματα και χαρισματικούς ηγέτες είναι αδιαμφισβήτητη, όπως τονίζει η Καθημερινή. Αυτοί οι ηγέτες ωστόσο, συνεχίζει, δεν χρειάζεται να είναι κατ' ανάγκην πολιτικά πρόσωπα, αλλά αντιθέτως τεχνοκράτες, οι οποίοι θα βρίσκονται μακριά από κομματικά παιχνίδια. Κατά τον συγγραφέα του εν λόγω άρθρου εξάλλου, η αποτυχία της κυβέρνησης Παπαδήμου οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στις μικροκομματικές επιδιώξεις των πολιτικών συμμετεχόντων σε αυτή. Υπό αυτή την έννοια, και η υπηρεσιακή κυβέρνηση Πικραμμένου θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη, αν φυσικά δεν είχε σχηματιστεί μονάχα με το σκοπό να διενεργήσει εκλογές. Ας μην ξεχάσουμε πως ο κ. Πικραμμένος παραιτήθηκε των αποδοχών του για την πρωθυπουργική του θητεία.

V. Η ώρα των αποτελεσμάτων

Ξημερώματα της 18^{ης} Ιουνίου 2012. Οι δεύτερες αυτό το χρόνο ελληνικές εκλογές έχουν ολοκληρωθεί, τα αποτελέσματα είναι πλέον σίγουρα και έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις για τη συγκρότηση κυβέρνησης συνεργασίας. Δεν φαίνεται να έχει εκπλαγεί κανείς ιδιαίτερα από τις εξελίξεις. Όλα δείχνουν πως τρία κόμματα με παρόμοιο και πρωτίστως φιλοευρωπαϊκό προσανατολισμό θα συμπράξουν προκειμένου να λήξει η περίοδος της ακυβερνησίας.

Τα αναλυτικά αποτελέσματα είναι τα εξής: Νέα Δημοκρατία 29,66%, ΣΥΡΙΖΑ 26,89%, ΠΑΣΟΚ 12,28%, Ανεξάρτητοι Έλληνες 7,51%, Χρυσή Αυγή 6,92%, Δημοκρατική Αριστερά 6,25%, ΚΚΕ 4,5%. Η αδυναμία του ΣΥΡΙΖΑ να αναδειχθεί πρώτο κόμμα προέκυψε σε μεγάλο βαθμό από την ριψοκίνδυνη πολιτική που πρέσβευε, την οποία η ΝΔ στηλίτευσε σε κάθε ευκαιρία. Να πούμε εδώ πως το ίδιο ακριβώς έκανε και ένα συντριπτικό τμήμα του ελληνικού Τύπου. Το πρώην κρατικό ΠΑΣΟΚ μείωσε ακόμα περισσότερο το ποσοστό του, με αποτέλεσμα να προετοιμάζεται για ολική ανοικοδόμηση στο εσωτερικό του. Μεγάλη πτώση για το ποσοστό των Ανεξαρτήτων Ελλήνων, οι οποίοι «χάθηκαν» στο πέλαγος των λασπολογιών των δύο (νέων) μεγάλων κομμάτων. Η Χρυσή Αυγή διατήρησε τα ποσοστά της, αποδεικνύοντας κατά τον ηγέτη της πως «το εθνικιστικό κίνημα ήρθε για να μείνει». Η Δημοκρατική Αριστερά δεν σημείωσε επίσης κάποια ιδιαίτερη απώλεια, παρά την αριστερή συσπείρωση στο ΣΥΡΙΖΑ. Το ίδιο όμως δεν μπορούμε να πούμε και για το ΚΚΕ, το οποίο συρρικνώθηκε. Είναι προφανές πως η άρνηση του να συνεργαστεί σε μία κυβέρνηση της Αριστεράς με το ΣΥΡΙΖΑ και τη ΔΗΜΑΡ του στοίχισε πολύ.

Η ΝΔ ως πρώτο κόμμα βάσει του εκλογικού νόμου Παυλόπουλου συλλέγει άλλες πενήντα έδρες στη Βουλή, σύνολο 129, και χρειάζεται τουλάχιστον άλλες 22 για να κάνει κυβέρνηση. Φυσικά, δεδομένης της κρίσιμης κατάστασης, μια απόλυτη πλειοψηφία δεν θα επαρκέσει για να κατευνάσει τόσο τις ανησυχίες όσο και την οργή των Ελλήνων ψηφοφόρων, οι οποίοι ψήφισαν κυρίως βάσει φόβου παρά ταύτισης με το εκάστοτε κόμμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ ξεκαθάρισε από την πρώτη στιγμή πως δεν σκοπεύει να συμμετέχει σε μία κυβέρνηση συνεργασίας, αλλά αντιθέτως θα αναλάβει ευχαρίστως το ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Τα Νέα της Δευτέρας 18 Ιουνίου υποστηρίζουν πως στο κόμμα επικράτησε ανακούφιση όταν κατέστη φανερό πως βρισκόταν στη δεύτερη θέση. Είναι όντως πολύ μεγάλη η ευθύνη, ανεξάρτητα με το κατά πόσο έτοιμος ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ να κυβερνήσει. Όπως και να 'χει, η αλήθεια είναι πως τις τελευταίες δεκαετίες η θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης ήταν μάλλον «διακοσμητική», με τα δύο κόμματα εξουσίας να εναλλάσσονται κάθε τόσο. Θα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να δούμε και κάποιο άλλο κόμμα στη θέση αυτή, και μάλιστα με αρκετή ισχύ ώστε ο λόγος του να έχει κάποια βαρύτητα.

Οπότε τώρα ο δρόμος ανοίγει για άλλες συνεργασίες. Μέχρι αυτή τη στιγμή, φαίνεται πως ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ θα κατορθώσουν να σχηματίσουν κυβέρνηση συνεργασίας, η οποία σε αυτή την περίπτωση θα διαθέτει 179 στις συνολικά 300 έδρες, διόλου ευκαταφρόνητος αριθμός αν θυμηθούμε το ασταθές 159 της κυβέρνησης Παπανδρέου. Οι συζητήσεις φαίνεται μέχρι τώρα να πηγαίνουν καλά, με τα τρία κόμματα να βρίσκονται κοντά σε συμφωνία. Η προκύπτουσα κυβέρνηση θα έχει πιθανώς ως πρωθυπουργό τον Αντώνη

Σαμαρά, ενώ οι υπουργοί θα προέρχονται κυρίως από το πρώτο κόμμα. Αν και το ΠΑΣΟΚ αρχικά δεν σκόπευε να προωθήσει στελέχη του σε υπουργικές θέσεις, αρκετές αντιδράσεις στο εσωτερικό του κόμματος μπορεί να διαφοροποιήσουν κάπως τα πράγματα. Επίσης, το ΠΑΣΟΚ αρχικά θεωρούσε αδιανόητη τη συμμετοχή σε ένα σχήμα χωρίς το ΣΥΡΙΖΑ, αλλά αυτή η γραμμή φαίνεται να έχει εγκαταλειφτεί. Η Δημοκρατική Αριστερά μέχρι τώρα έχει προτείνει βασικά τεχνοκράτες, ενώ συζητείται η παραμονή στις θέσεις τους δύο από τους τεχνοκράτες που ήταν υπουργοί στην υπηρεσιακή κυβέρνηση Πικραμμένου.

VI. Η επόμενη μέρα

Θα σχηματιστεί κυβέρνηση; Με τι σύνθεση και πόσο θα αντέξει; Είναι απορίας άξιο κατά πόσο τα όποια κόμματα τελικά συμμετάσχουν στην κυβέρνηση θα καταφέρουν να λειτουργήσουν αρμονικά, κάτι που σημειωτέον ποτέ δεν έχει επιτευχθεί στην Ελλάδα στο πλαίσιο κυβερνήσεων συνεργασίας. Ίσως όμως οι δυσχερείς συνθήκες αναγκάσουν τα πολιτικά πρόσωπα να σοβαρευτούν και να βάλουν στην άκρη τα κομματικά τους συμφέροντα. Το ευχάριστο σε πρώτη φάση είναι πως κατά πάσα πιθανότητα η χώρα δεν θα χρειαστεί να υπομείνει και τρίτη εκλογική αναμέτρηση, η οποία πολύ πιθανόν να οδηγούσε στην πλήρη αποσύνθεση του (εναπομείναντα) ελληνικού κοινωνικού ιστού. Τι μέλλει γενέσθαι, θα το μάθουμε τις επόμενες μέρες. Ας ελπίσουμε μετά και από αυτές τις επεισοδιακές εκλογές να επέλθει σταδιακά η πολιτική, κοινωνική και οικονομική σταθερότητα.

*

www.southeast-europe.org
dke@southeast-europe.org

© DKE 2012